

SAMIJ VARRESVUODAVÄRMMADÁHKKA
SÁMI DEARVVAŠVUOĐAFIERPMÁDAT
SAEMIEN HEALSOEVEARMADAHKE
SÁMIEN VARRIESVUODANVEÁRBMÁDAHKKA
SÁME HÄLLSOVÄRBMÁDAK

Vad gör hälso- och sjukvården för att förebygga suicid och psykisk ohälsa bland samer?

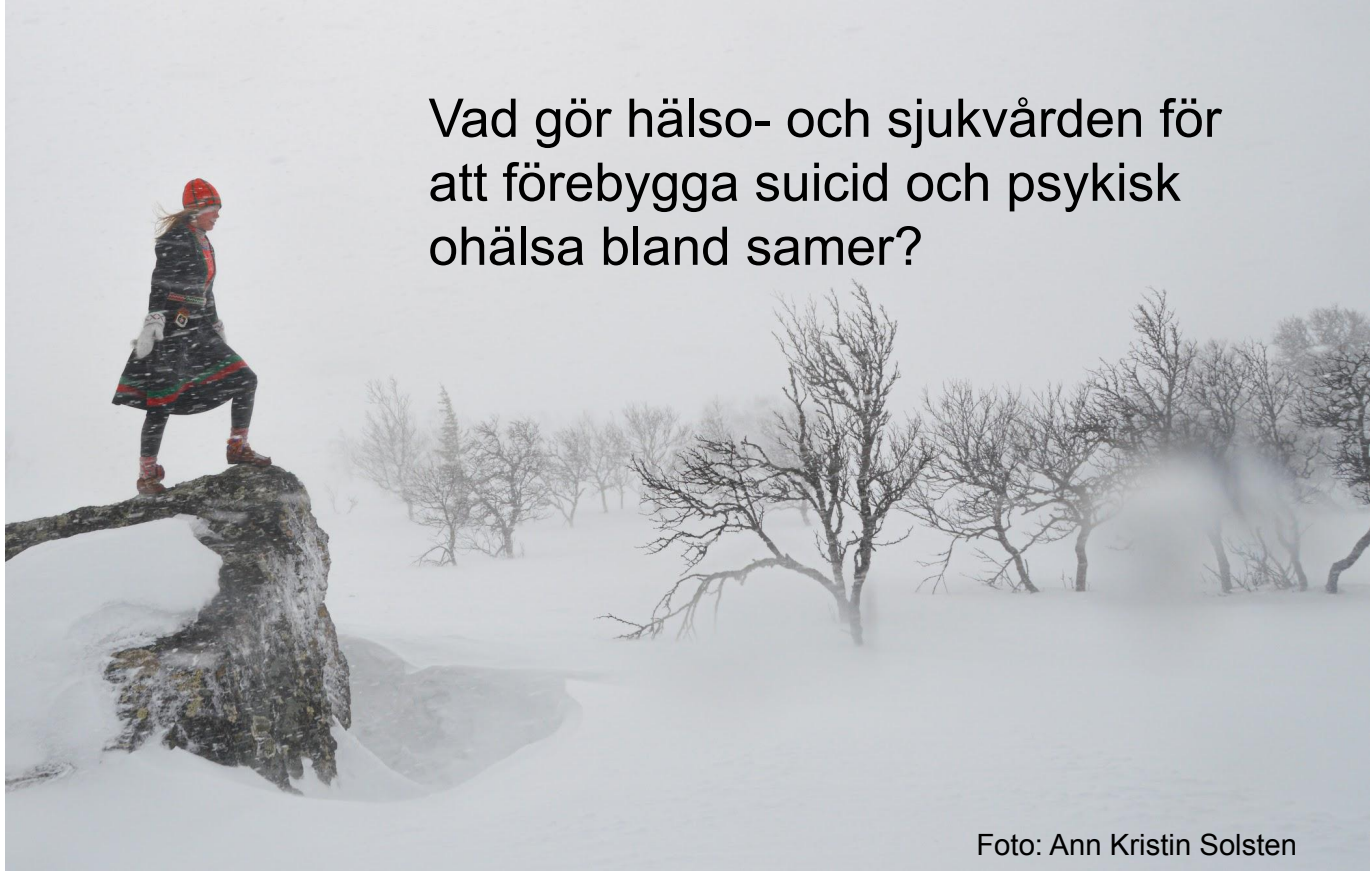

Foto: Ann Kristin Solsten

“WHO urges Member States:

to address the health needs of Indigenous Peoples, strengthening access to mental health services and care and adequate nutrition, **with full consideration to their social, cultural and geographic realities**, providing access, without discrimination, to nationally determined sets of the needed promotive, preventive, curative, rehabilitative and palliative essential health services...”

Seventy-sixth World Health Assembly, Agenda item 16:3, 30 maj 2023.

Förtroende / sänka trösklar

Sextio procent av renskötarna i Laila Daergas forskning rapporterar lågt förtroende för både primärvård och psykiatri. Motsvarande siffra för referensgruppen är 40-50 procent. (Resultat från 2012.)

- Samisk hälsovägledare
- Samarbetsavtal med Sanks
- Digitala tjänster för samiska vårdsökande
- E-utbildning i samisk kulturförståelse för vårdpersonal (www.samiskhalsa.se)

Foto: Sara Rönberg

Kulturell trygghet / att bli igenkänd / vila

“Jag har inga problem med att prata svenska hos doktorn. Problemet är att han inte förstår vem jag är.”

- MHFA med samiska instruktörer
- Anonym stödchatt för samiska killar → samiska ungdomar
- (Samarbetsavtal med Sanks)

Foto: Sara Nordangård

Dekolonisation / stärka, stärka, stärka

“Jag märker att något händer när människor slöjdar. Jag tror att det kan vara läkande.”

- Vätnoe för psykisk hälsa
- Dekolonisation som hälsofrämjande strategi

Foto: Sara Nordangård

Rättigheter / att inte vara förhandlingsbar

“Om en kränkning sker av de mänskliga rättigheterna är det i första hand den aktuella statens ansvar att se till att den enskilde får upprättelse.” (regeringen.se)

- Kunskapshöjande insatser om samers mänskliga rättigheter

Foto: Håkon Mosvold Larsen/NTB

Depression/kolonialism

"Both depression and colonialism have stolen my language in different ways. I know this. I feel it inside me even as I struggle to explain it. But that does not mean I have to accept it. I struggle against colonialism the same way I struggle against depression - by telling myself **that I'm not worthless, that I'm not a failure, that things will get better. That every breath I choose to take is a tiny revolution, a rebellion against the forces that tell me I should stop.**"

- Alicia Elliott, mohawk och författare

Gäjhtoe!

sofia.kling@regionvasterbotten.se / www.samiskhalsa.se

Foto: Carl Johan Utsi

SAMIJ VARRESVUODAVÄRMADÁHKKA
SÁMI DEARVVAŠVUOĐAFIERPMÁDAT
SAEMIEN HEALSOEVEARMADAHKE
SÁMIEN VARRIESVUODANVEÁRBMÁDAHKKA
SÁME HÁLLSOVÁRBMÁDAK